

Akcja Carpatica 2011

Sprawozdanie z prac terenowych – jesień 2011, Terenowy punkt badawczy Myscowa

Mamy za sobą kolejny, czternasty już sezon badań Akcji Carpatica (AC) nad jesienną migracją ptaków wróblowatych w rejonie Karpat Wschodnich. Badania - jak we wszystkich ubiegłych latach - przeprowadzono w malowniczej i atrakcyjnej dla wędrujących ptaków dolinie Wisłoki, położonej w miejscowości Myscowa (49°31'20"N 21°32'54"E), w Beskidzie Niskim. Jest to najdalej wysunięty na południe punkt obrączkowania ptaków w Polsce. Prace terenowe, polegające na chwyтaniu i obrączkowaniu ptaków, według ustalonych od lat standardów, trwały od 30 lipca do 30 października. Kontynuowano zbieranie pomiarów biometrycznych odławianych ptaków, prace nad preferencjami siedliskowymi migrantów oraz prowadzono obserwacje wizualne w terenie.

Ptaki chwyтaliśmy w optymalną dla tego miejsca ilość sześćdziesięciu sieci. Dodatkowo by chwyтać ptaki z innych rodzin rozstawiliśmy dwadzieścia sieci specjalnych, m.in. na łuszczaki, ptaki szponiaste, a także związane ze środowiskiem wodnym. W tym roku – ze względu na niekorzystne warunki pokarmowe dla ptaków w łozowisku – po raz pierwszy dokonaliśmy zmian w rozmieszczeniu sieci.

Wyniki

W 2011 r. w ramach prac AC zaobrączkowano 3 828 ptaków należących do 72 gatunków.

Tym samym liczba zaobrączkowanych ptaków od początku działalności Akcji Carpatica wzrosła do 52 724.

Tab. 1. Liczba osobników poszczególnych gatunków zaobrączkowanych w roku 2011

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Liczba zaobrączkowanych
bogatka	<i>Parus major</i>	165
cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	53
czarnogłówka	<i>Poecile montana</i>	46
czyż	<i>Carduelis spinus</i>	34
dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	4
dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>	3
dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	1
dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	9

dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	2
dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	1
dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	3
dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	1
dzwoniec	<i>Carduelis chloris</i>	5
gajówka	<i>Sylvia borin</i>	51
gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	14
gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	30
grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	19
jarząbek	<i>Bonasa bonasia</i>	2
jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	1
jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	9
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	451
kląskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	9
kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	69
kos	<i>Turdus merula</i>	59
kowalik	<i>Sitta europaea</i>	3
krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	5
kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	1
kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	40
kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	1
łożówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	8
makolągwa	<i>Carduelis canabina</i>	4
modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	107
muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	2
muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	3
muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	3
muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	11
mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	6
pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	10
piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	56
piegża	<i>Sylvia curruca</i>	28
pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	398
piskliwiec	<i>Actitis hypoleucos</i>	5
pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	23
pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	10
pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	10
pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	1
pluszcz	<i>Cinclus cinclus</i>	3
pokląskwa	<i>Saxicola rubetra</i>	1
pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	82
potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	2

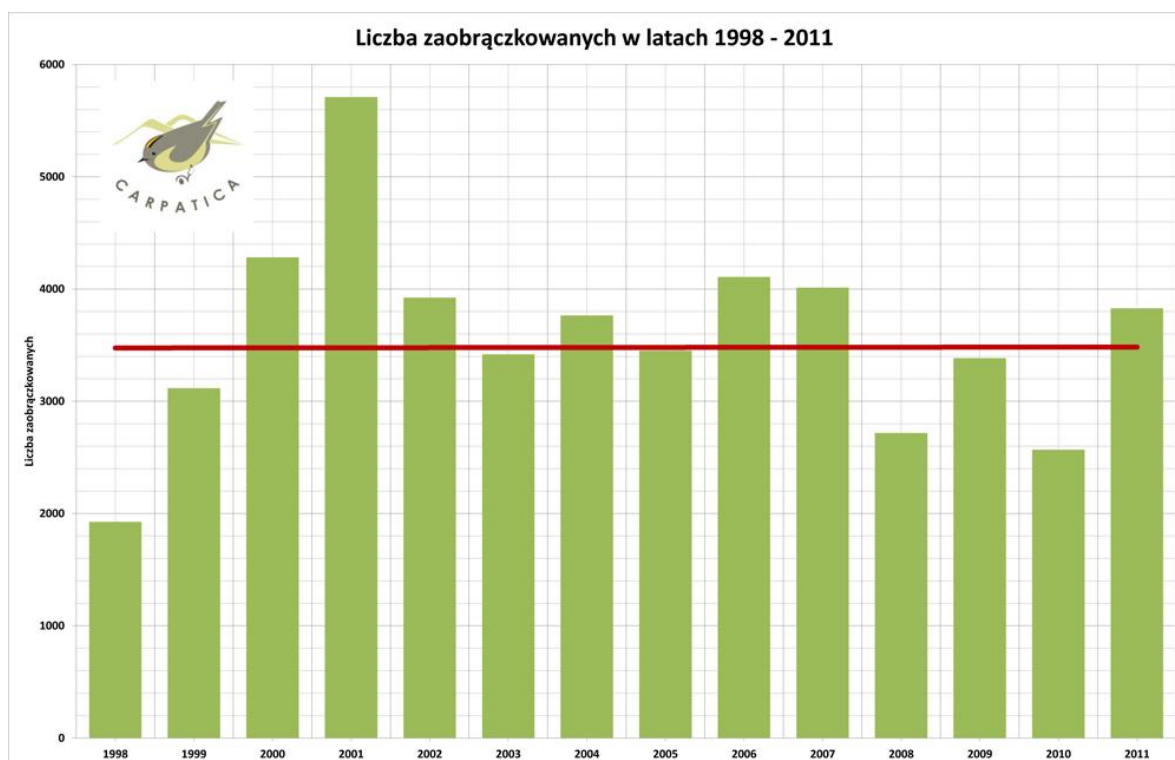
raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	59
rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	4
rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1045
sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	27
słowik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	2
sosnowka	<i>Periparus ater</i>	2
sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	6
srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	1
strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	3
strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	73
szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	203
śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	93
świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	13
świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	1
świstunka	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	10
trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	3
trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	161
wróbek	<i>Passer domesticus</i>	8
zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	7
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	198
zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	44
zniczek	<i>Regulus ignicapilus</i>	1

W minionym sezonie świętowaliśmy więc schwytnię pięćdziesięciotysięcznego ptaka. Tym długo wyczekiwany, jubileuszowym ptakiem, okazała się pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, samica w pierwszym kalendarzowym roku życia.

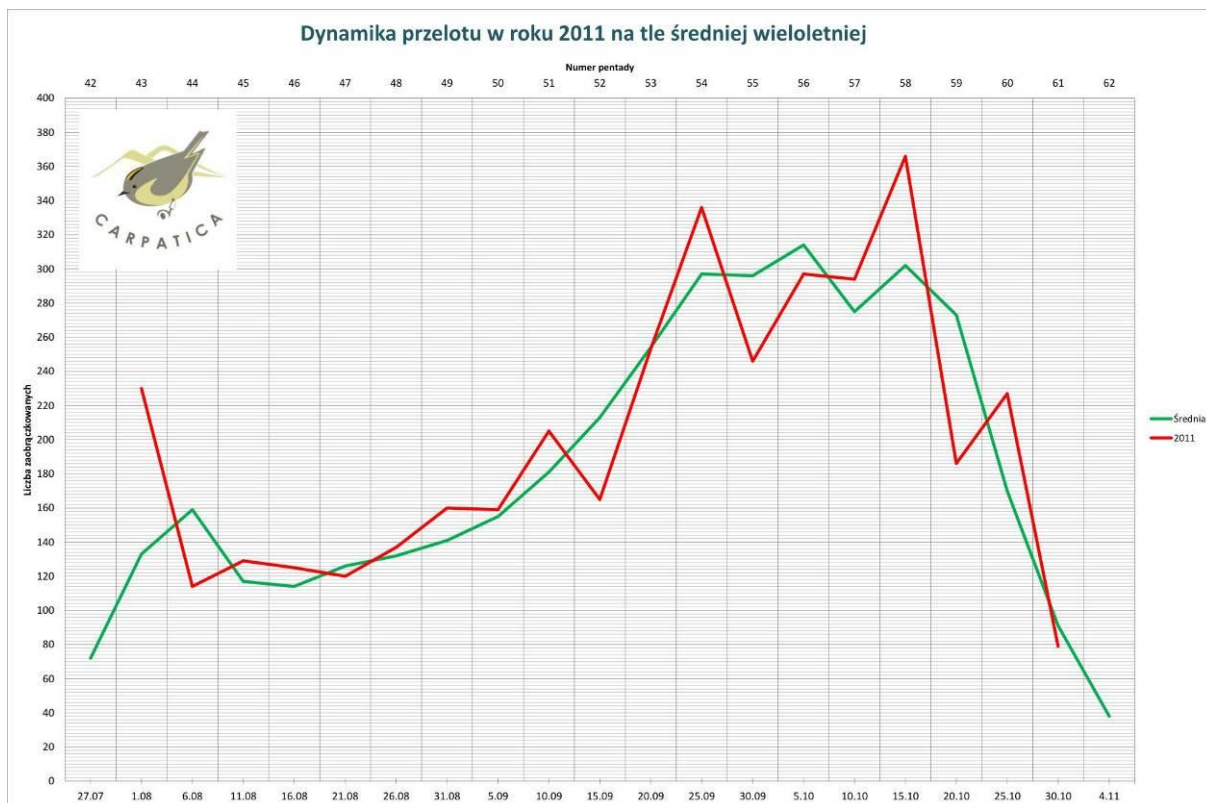

Fot. 1 i 2. Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* - pięćdziesięciotysięczny ptak zaobrączkowany na AC

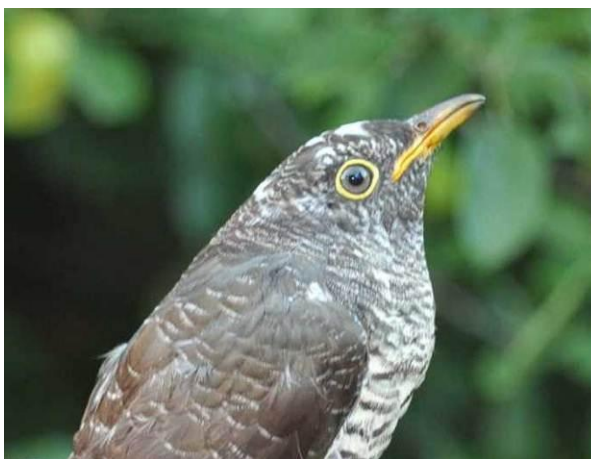
Miniony sezon okazał się dla nas łaskawszy od poprzedniego. Liczba zaobraczkowanych ptaków, po raz pierwszy od czterech lat była nieco wyższa od średniej wieloletniej. Tegoroczny wynik plasuje 2011 r. na szóstym miejscu pod względem liczby zaobraczkowanych ptaków w okresie czternastu lat badań.

Dynamika przelotu ptaków w 2011 ogólnie nie odbiegała od tej wyznaczonej przez średnią wieloletnią. W 2011 zaznaczają się dwa główne, wyraźne szczyty przelotu w pentadach 54 (23-27.09) i 58 (13-17.10), które są także widoczne w średniej wieloletniej. W 2011 maksymalny szczyt przelotu przypada na pentadę 58 (13.10-17.10) i jest przesunięty o dwie pentady względem maksimum wyznaczonego dla średniej wieloletniej, czyli pentady 56 (3-7.10).

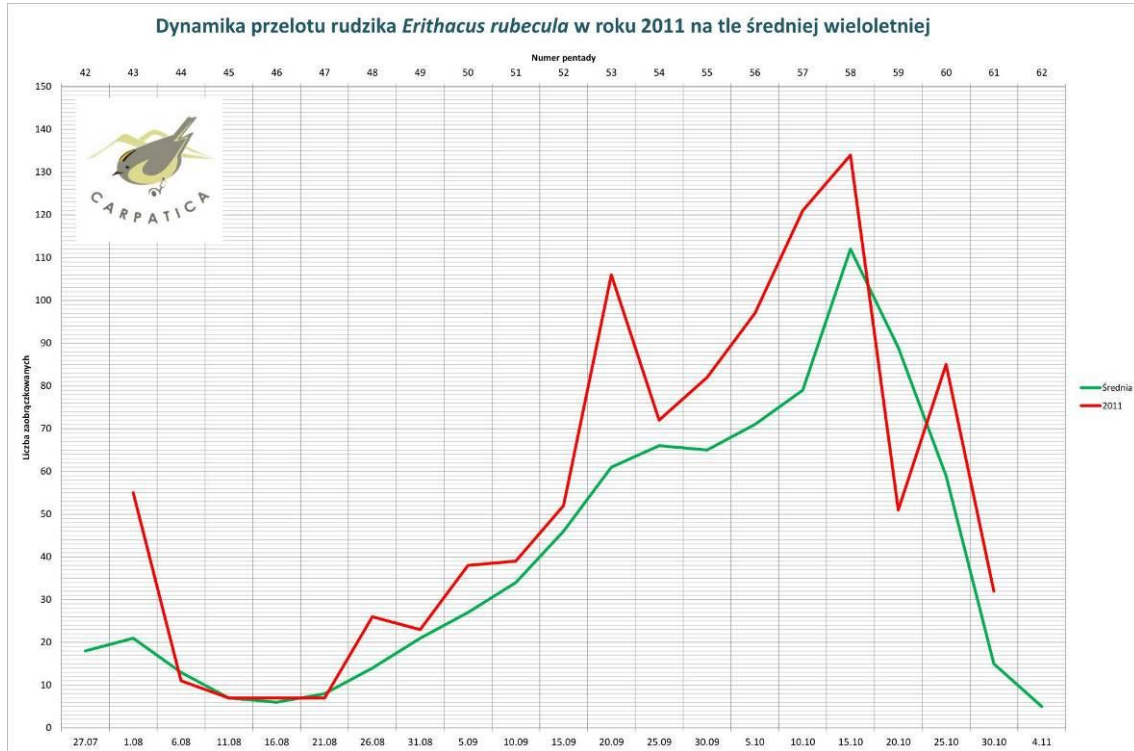
Do listy zaobrazkowanych przez AC gatunków dopisaliśmy jeden nowy – kukułkę *Cuculus canorus*. Jest to 101 gatunek schwyty i zaobrazkowany przez AC.

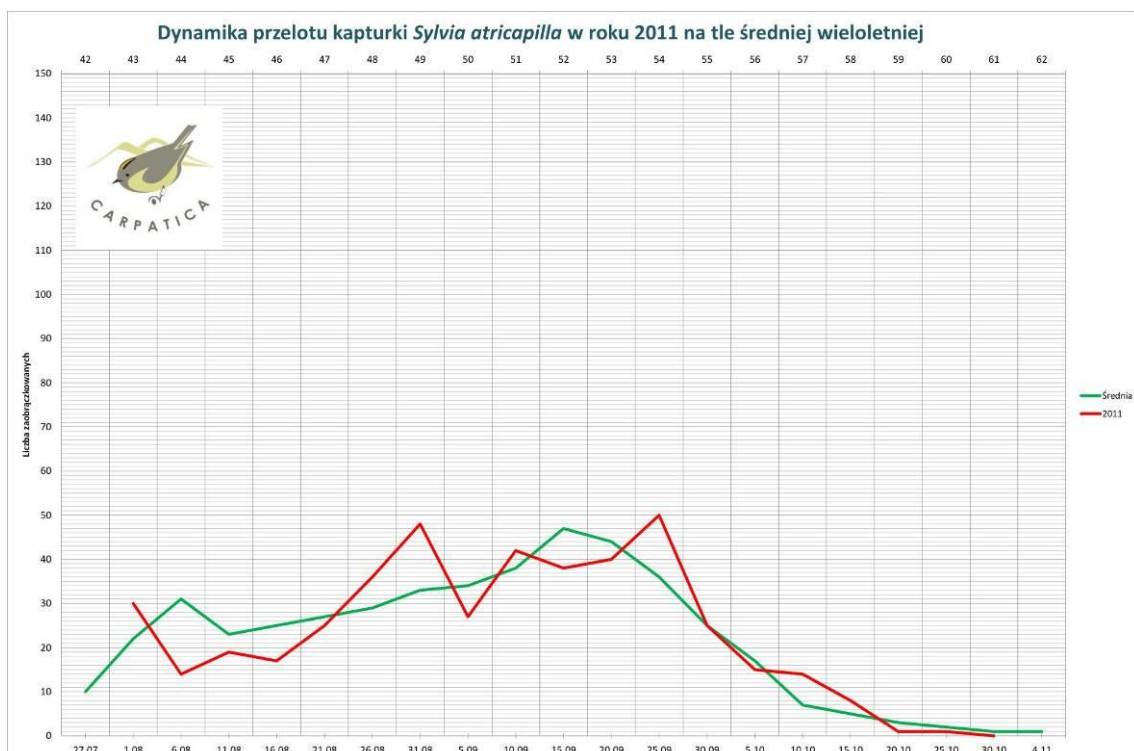
Fot. 3 i 4. Kukułka *Cuculus canorus* – 101 gatunek schwyty w trakcie naszych badań

Trzy najliczniej obrączkowane w 2011 r. gatunki to:

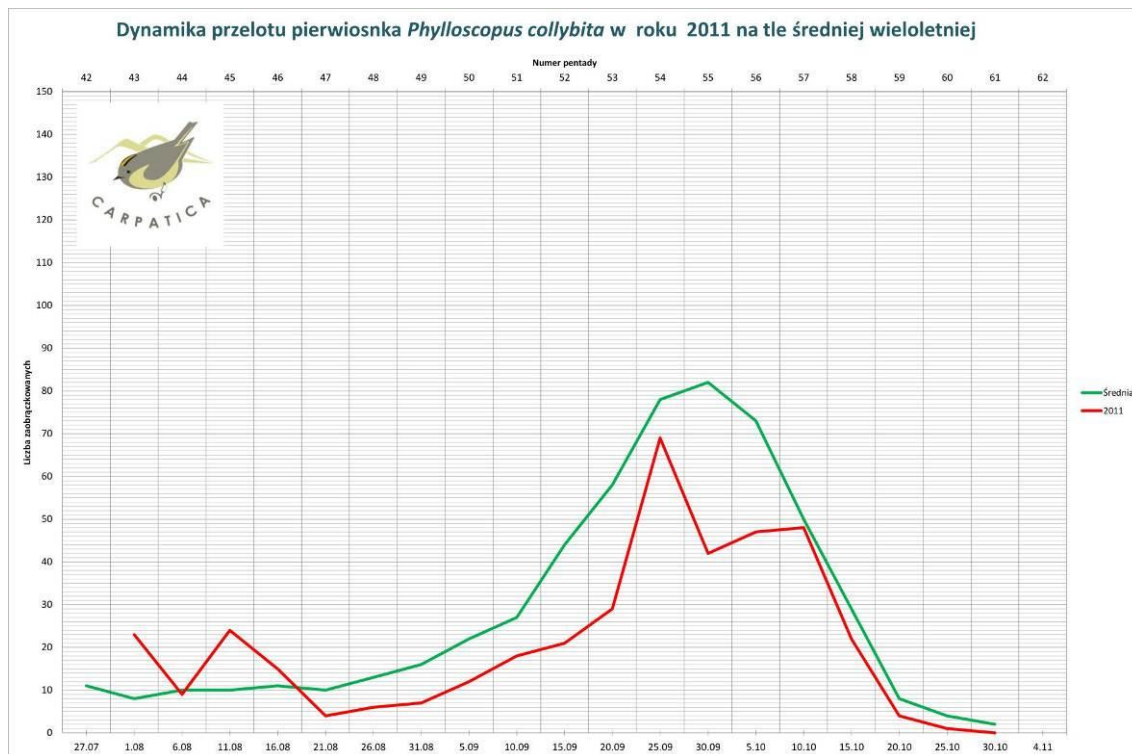
- rudzik *Erithacus rubecula* – 1045 osobników

- kapturka *Sylvia atricapilla* – 451 osobników

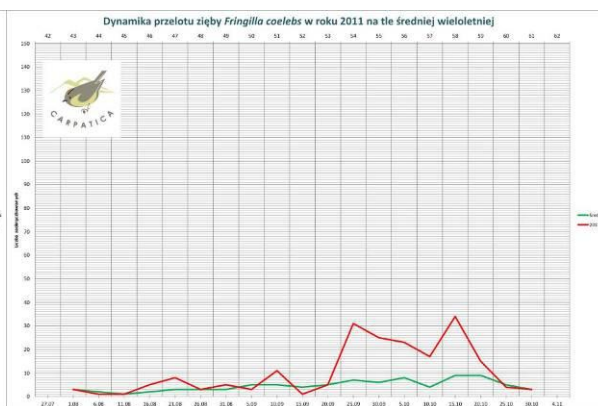
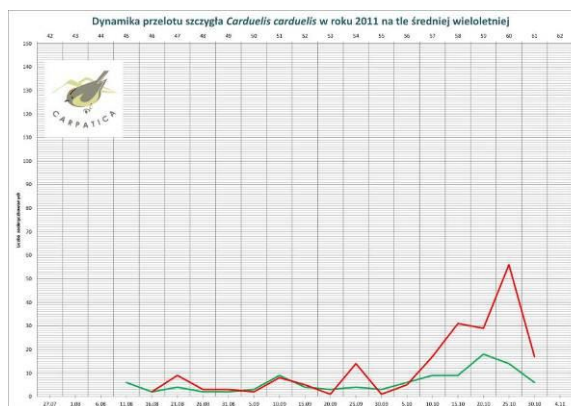

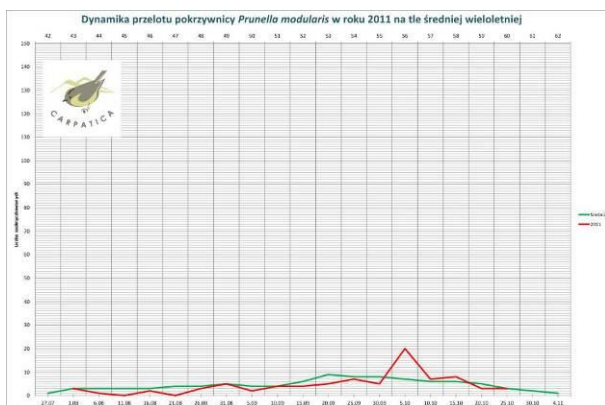
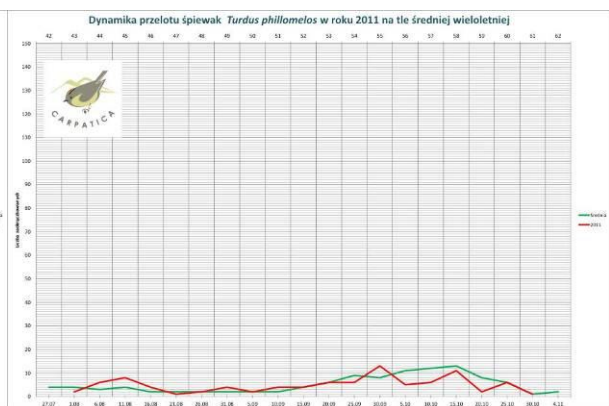
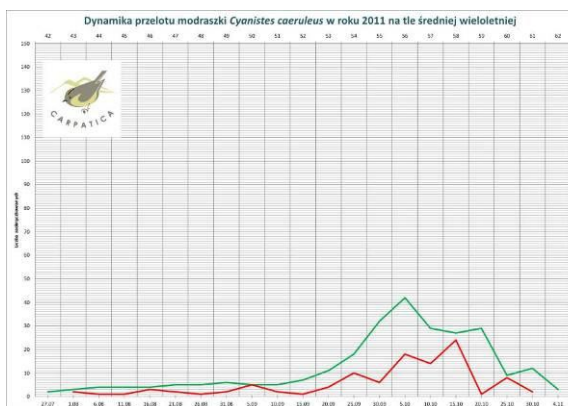
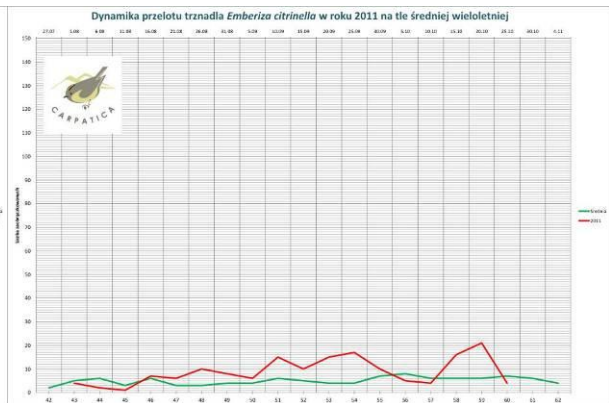
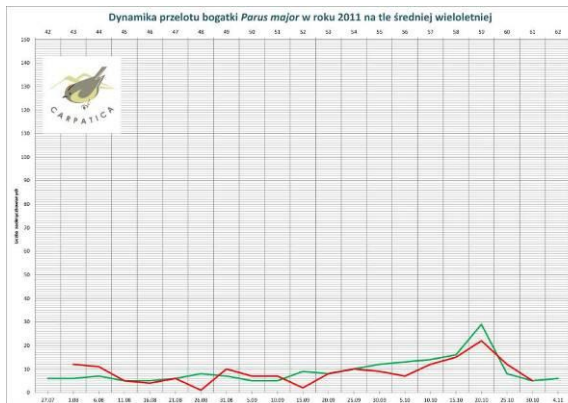
- pierwiosnek *Phylloscopus collybita* – 398 osobników

W naszych sieciach częstymi gośćmi byli także:

- szczygieł *Carduelis carduelis* – 203 osobniki
- zięba *Fringilla coelebs* – 198 osobników
- bogatka *Parus major* – 165 osobników
- trznadel *Emberiza citrinella* – 161 osobników
- modraszka *Cyanistes caeruleus* – 107 osobników
- śpiewak *Turdus philomelos* – 93 osobniki
- pokrzywnica *Prunella modularis* – 82 osobniki

Dziesięć najliczniej obrączkowanych gatunków stanowi 76% wszystkich schwytych w tym sezonie ptaków. Podsumowując wyniki należy stwierdzić, iż był to dobry rok dla dominanta rudzika – nastąpił wzrost liczby zaobączkowanych ptaków na tle średniej wieloletniej. W przypadku kapturki wynik zbliżony jest do średniej wieloletniej, natomiast odnotowano spadek schwytych pierwiosnków w stosunku do lat poprzednich. Sądzymy, że na mniejszą ilość schwytych pierwiosnków miało wpływ pogorszenie bazy pokarmowej w łożowisku.

W 2011 r. zaobączkowano rekordową ilość szczygłów (4 miejsce na naszej liście), wysoko uplasowała się zięba (5 miejsce). Odnotowano także wzrost liczby kopciuszków *Phoenicurus ochrurus* i gąsiorków *Lanius collurio*.

Najciekawsze ptaki schwymane w 2011 r.

Z ciekawszych gatunków schwymano: 2 jarząbki *Bonasa bonasia*, 5 brodzieców piskliwych *Actitis hypoleucos*, dziwonię *Carpodacus erythrinus*, 3 pluszcze *Cinclus cinclus*, 2 muchołówki białoszyje *Ficedula albicollis*, srokosza *Lanius excubitor*, a także trzecią w historii AC jarzębatkę *Sylvia nissoria*. Ponadto, po raz drugi w myscowskich sieciach, zagościł dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, a także 3 dzięcioły białogrzbiate *Dendrocopus leucotos*, dzięcioł zielony *Picus viridis* oraz 2 dzięcioły zielonosiwe *Picus canus*. Jeśli chodzi o gatunki pospolite, lecz stosunkowo rzadko spotykane, zaobrączkowano: 4 makolągwy *Carduelis cannabina* i 8 wróbli *Passer domesticus*.

Fot. 5. jarząbek *Tetrastes bonasia*

Fot. 6. brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*

Fot. 7. dziwonion *Carpodacus erythrinus*

Fot. 8. pluszcz *Cinclus cinclus*

Fot. 9. muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Fot. 10. srokosz *Lanius excubitor*

Fot. 11. jarząbatka *Sylvia nisoria*

Fot. 12. dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

Fot. 13. dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*

Fot. 14. dzięcioł zielony *Picus viridis*

Fot. 15. dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

Fot. 16. makolągwa *Carduelis cannabina*

Wiadomości powrotne

W roku 2011 odnotowano 88 ponownych stwierdzeń ptaków zaobrazkowanych w Myscovej w latach poprzednich.

Nazwa polska	Nawa łacińska	Liczba wiadomości
bogatka	<i>Parus major</i>	4
cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	2
czarnogłówka	<i>Poecile montana</i>	3
dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>	1
dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	1
dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	1
dzwoniec	<i>Carduelis chloris</i>	1
gajówka	<i>Sylvia borin</i>	4
gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	8
kos	<i>Turdus merula</i>	1
modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	2
piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	3
pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	7
pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	1
raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	18
rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	11
sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	4
szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	4
trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	8
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	2

Liderem wśród gatunków powtórnie odłowionych w Myscovej jest raniuszek, bo aż 30% schwytanych w 2011 osobników tego gatunku to dorosłe ptaki, które były tu stwierdzone już w latach poprzednich. Zatem przeciętnie, co 3 raniuszek wyciągnięty w 2011 z sieci, to ptak który już u nas gościł w poprzednich sezonach. W przypadku innych gatunków (np. rudzika, kapturki, pierwiosnka czy bogatki) odsetek ten jest znacznie niższy, bo osiąga od 1 do 2,5% wszystkich odławianych osobników, a więc wiadomością powrotną jest średnio jedynie, co 100 lub 50 złapanych w nasze sieci ptak danego gatunku.

Najciekawsze własne wiadomości powrotne w 2011 r.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Zaobraczkowany	Ponownie stwierdzony	
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	2005-09-15	2011-08-03	6 lat
raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	2005-10-04	2011-10-06	6 lat
piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	2005-07-31	2011-08-08	6 lat
pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	2006-08-19	2011-09-14	5 lat
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	2006-08-05	2011-10-04	5 lat
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	2006-09-05	2011-08-01	5 lat
rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	2006-09-02	2011-10-26	5 lat
kos	<i>Turdus merula</i>	2006-08-01	2011-09-24	5 lat
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	2006-08-22	2011-09-08	5 lat
raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	2007-10-19	2011-10-08	4 lata
trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	2007-09-21	2011-10-18	4 lata
dzięcioł białogrzbisty	<i>Dendrocopos leucotos</i>	2007-09-03	2011-08-27	4 lata

Stwierdzenia ptaków z zagranicznymi obrączkami

Bardzo ucieszył nas fakt schwytania dwóch ptaków z zagranicznymi obrączkami, w obu przypadkach były to zimorodki *Alcedo atthis* z Chorwacji:

- pierwszy z nich, to dorosła samica zaobraczkowana 12.09.2010 r. jako ptak w pierwszym kalendarzowym roku życia, nad jeziorem Vransko, w południowej Chorwacji – był miłą niespodzianką już 31 lipca, w drugim dniu naszych badań.

- drugi to dorosły samiec zaobraczkowany 31.08.2009 r. jako ptak w pierwszym kalendarzowym roku życia, w pobliżu miejscowości Vid, w południowej Chorwacji –

schwytyany 6 sierpnia w Myscovej. Co ciekawe, ten sam osobnik gościł u nas także w roku poprzednim (21.08.2010 r.).

Organizacja

Za organizację i koordynację prac Akcji Carpatica odpowiadał Zespół Organizacyjny Programu Badawczego - Akcja Carpatica. Pracami punktu i obrączkowaniem kierowały kolejno następujące osoby: Hubert Kamecki, Grzegorz Cierlik, Witold Ziaja, Arnold Cholewa, Paweł Czechowski, Karolina Adamska, Anna Zięcik, Justyna Niżyńska, Łukasz Matyjasiak, Rafał Jost, Artur Pędziwilk, Marta Bylicka, Michał Ciach.

Podziękowania

Gorące podziękowania składamy wszystkim, którzy wspierali nasze badania, a w szczególności:

- Dyrekcji Magurskiego Parku Narodowego za pomoc w organizacji badań, życzliwe wsparcie i nieodpłatne przekazanie drewna opałowego.
- Wójtowi Gminy Krempna za gościnę i pomoc w organizacji badań.
- Stacji Ornitologicznej MIZ PAN z Gdańska za pomoc w organizacji prac badawczych.

Uczestnicy

Jesienią 2011 r. w pracach terenowych Akcji Carpatica wzięło udział 103 wolontariuszy, a byli to (w kolejności alfabetycznej): Karolina Adamska, Weronika Adamska, Katarzyna Babiak, Bartosz Balawejder, Julia Barczyk, Magdalena Barczyk, Magdalena Berdel, Karol Bubel, Małgorzata Bujoczek, Marta Bylicka, Arnold Cholewa, Wiesław Chromik, Michał Ciach, Grzegorz Cierlik, Małgorzata Cierlik, Piotr Cierlik, Kacper Cierlik, Monika Cilińska, Mateusz Cymbała, Paweł Czechowski, Anna Długosiewicz, Mateusz Domka, Alicja Dubicka, Małgorzata

Fijałkowska, Mateusz Fluda, Tomasz Folta, Wioletta Folta, Kamil Głód, Małgorzata Goc, Przemysław Gorczyca, Katarzyna Grudzień, Krzysztof Gudź, Anna Gudź, Jakub Gudź, Marcin Gwiżdż, Gloria Hanzel, Halina Jabłońska-Ziaja, Edyta Jost, Nina Jost, Rafał Jost, Hubert Kamecki, Bartek Kieś, Maciej Klejdysz, Daniel Klich, Hanna Kobierska, Marta Kołodziejczyk, Karolina Konieczna, Joanna Kowalska, Ewa Koźlik, Krzysztof Koźlik, Marian Koźlik, Maja Krecińska, Anna Król, Ilona Kruk, Oktawia Kubas, Dorota Lachowska-Cierlik, Adrian Martyniak, Anna Maślikiewicz, Łukasz Matyjasiak, Katarzyna Mazur, Kamil Najberek, Sara Nawrocka, Justyna Niżyńska, Weronika Nowacka, Tomasz Nowacki, Klaudiusz Opaliński, Hubert Ostaszewski, Sławek Ostaszewski, Kuba Ostaszewski, Magdalena Pacuk, Joanna Paluch, Ewa Pełnia-Iwanicka, Artur Pędziwilk, Katarzyna Piątek, Ewa Poślińska, Anna Putko, Grzegorz Rachwał, Jakub Reizer, Sławomir Rubacha, Kornelia Rzońca, Wioletta Selwet, Anna Sikora, Dawid Sikora, Kinga Sobaś, Henryk Sułek, Zbigniew Szczerbik, Krystyna Sznek, Łukasz Szpunar, Zuzanna Ślusarz, Jagoda Wardak, Jan Wilk, Sebastian Wilusz, Piotr Wiśniewski, Marta Wlazła, Mikołaj Wojniłło, Agnieszka Wójcik, Mieczysław Zajęc, Anna Zamojska, Krzysztof Zamojski, Olga Ziaja, Witold Ziaja, Marta Ziemniewicz, Anna Zięcik, Bogdan Żyła.

Prawdziwym długodystansowcem okazał się Bartosz Balawejder, który spędził w tym roku w Myscovej aż 24 dni. Co prawda rekord w długości pobytu na obozie Akcji Carpatica to około 100 dni bez przerwy (!), ale wynik Bartka jest równie imponujący.

Kolejni długodystansowcy to: Karol Bubel – 19 dni, Kamil Głód i Hubert Kamecki – 18 dni, Krzysztof Gudź, Zbigniew Szczerbik – 17 dni, Ewa Koźlik, Marian Koźlik, Jan Wilk – 16 dni, Grzegorz Cierlik, Przemysław Gorczyca, Łukasz Szpunar – 15 dni

W sumie wypracowaliśmy w tym sezonie ponad 825 osobodni, do czego przyczynił się każdy z Was i za co każdemu z osobna należą się wielkie podziękowania!

Dzięki Wam po raz kolejny z powodzeniem udało nam się przeprowadzić nasze badania, wszystkim ogromnie dziękujemy za okazaną pomoc i serdecznie zapraszamy na kolejny jesienny sezon do Myscowej!

*Zespół Organizacyjny Programu Badawczego - Akcja Carpatica,
Stowarzyszenie Carpatica*

Kontakt:
Stowarzyszenie Carpatica
Buków 189, 32-031 Mogilany
office@carpatica.org